

בש"פ 1751/17 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 1751/17

כבוד השופטת ע' ברון
מדינת ישראל

לפני:
העוררת:

נ ג ד

פלוני

המשיב:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
22.2.2017 ב-מ"ת 11930-01-17 שניתנה על ידי סגן
הנשיא כבוד השופט ז' הווארי

א' באדר התשע"ז (27.02.17)

תאריך הישיבה:

עו"ד עודד ציון
עו"ד דוד שפיגל

בשם העוררת:
בשם המשיב:

החלטה

1. לפניי ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד סגן הנשיא ז' הווארי) ב-מ"ת 11967-01-17 מיום 22.2.2017, שבגדרה הורה בית המשפט על שחרורו של המשיב ממעצר מאחורי סורג ובריח ועל מעצרו בפיקוח אלקטרוני עד תום ההליכים נגדו. כך, בפיקוחם של ארבעה מפקחים לסירוגין ובדירת אחד מהם בעיר תל אביב; וכן הורה בית המשפט על הפקדת ערבויות ועל צו עיכוב יציאתו של המשיב מן הארץ.

2. ביום 29.12.2016 נעצר המשיב בגין תקיפת אשתו (להלן: המתלוננת) בצאת השניים מחתונה, וביום 5.1.2017 הוגש נגדו בגין כך כתב אישום ב-ת"פ 11930-01-17. ביום 15.2.2017 הודה המשיב בכתב אישום מתוקן שממנו עולה

כי במשך 5 שנות נישואיהם של המשיב והמתלוננת ספגה ממנו האחרונה אלימות מילולית ונפשית. במהלך הערב שבין ה-28 ל-29 בדצמבר 2016 בילו השניים בחתונה בקריית שמונה והתגלעה ביניהם מחלוקת. בצאתם מאולם החתונה, היכה המשיב את המתלוננת, תחילה בפני אנשים נוספים שנכחו במקום ולאחר מכם ברכבם, והסב לה חבלות קשות - המשיב משך בשערותיה של המתלוננת והיכה אותה בסטירות, אגרופים ובעיטות, והסב לה שברים ברגלה, גולגולתה ומקומות נוספים בגופה. עוד צוין כי המשיב נהג מן החתונה בפראות כשהוא בהשפעת אלכוהול, וכי לא פינה את המתלוננת לבית החולים חרף הפגיעות החמורות שגרם לה. בשל אלה הואשם בחבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 333 ו-335(א1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בד בבד עם הגשת כתב האישום המקורי הוגשה בקשה למעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו; ובדיון מיום 5.1.2017 הסכים בא-כוחו של המשיב לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר. בית המשפט הורה על מעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריה עד להחלטה אחרת, ועל עריכת תסקיר מאת שירות המבחן.

3. ביום 29.1.2017 הוגש תסקיר מאת שירות המבחן (להלן: התסקיר הראשון), שלפיו נשקפת מן המשיב מסוכנות גבוהה להישנות המעשים שבגינם נעצר ולפריצת גבולות. אשר לחלופת המעצר שהוצעה אז, בישיבת "טל חרמון" שברמת הגולן ובסיוע שני אחיו של המשיב המתגוררים בקריית שמונה כ"מפקחים מגבים" - הצביע שירות המבחן על קשיי פיקוח במסגרת חלופה זו, ומצא כי אין בה כדי ליתן מענה לסכנה הנשקפת למתלוננת - שאף היא מתגוררת בקריית שמונה עם ילדי בני הזוג, וחשה איום ופחד מפני המשיב. כך במיוחד כאשר המתלוננת הביעה רצונה לסיים את הקשר הזוגי, ולא כן המשיב שהביע תקווה לשקם את היחסים עם המתלוננת; ואף התקשר לאמה של המתלוננת מן המעצר והביע כעס על הניסיון "להסית" את המתלוננת נגדו. כן צוין בתסקיר הראשון כי למשיב עבר של שימוש בסמים, וכי רק בחודש דצמבר האחרון נמצא "נקי". עוד על פי התסקיר הראשון, לא ניתן להעריך את רמת הסיכון הנשקפת מן המשיב לשהים בישיבה שאף משמשת כחלופת מעצר עבור בני נוער, בין היתר על רקע בעיית הסמים שלו. לנוכח דברים אלה, לא בא שירות המבחן בהמלצה לשחרר את המשיב לחלופת מעצר. בדיון שהתקיים ביום 31.1.2017 הסכים בא-כוח המשיב למעצרו עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריה, ונקבע כי אם תוצע חלופת מעצר אחרת יוכל המשיב לפנות בבקשה לעיון חוזר.

ביום 2.2.2017 הוצעה חלופת מעצר חדשה מטעמו של המשיב במסגרת בקשה לעיון חוזר. החלופה שהוצעה הפעם הייתה בדירת אחיו וגיסתו של המשיב בתל אביב, ועוד באותו יום הורה בית המשפט על עריכת תסקיר משלים. ביום 15.2.2017 הודה המשיב בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשע בהתאם לכך, ובד בבד התקבל בתיק בית המשפט התסקיר המשלים (להלן: התסקיר השני). בתסקיר השני צוין שהמתלוננת אמביוולנטית ביחס לשחרור המשיב לחלופת מעצר בתל אביב - כאשר לצד הפחד העמוק שלה מפניו קיים הצורך שישב לעבוד ושיתחיל לטפל בחובות שהותיר אחריו. שירות המבחן התרשם כי אחיו של המשיב, המתגורר בתל אביב, יוכל לשמש כמפקח; ואולם הביע ספקות ביחס ליכולתה של הגיסה לשמש דמות סמכותית שתציב גבולות למשיב, לנוכח מאפייניו האישוטיים. עוד צוין בתסקיר השני כי שני אחיו של המשיב שרואיינו לצורך התסקיר הראשון, מתאימים לשמש כמפקחים מסייעים, ואולם בהיותם מתגוררים בקריית שמונה ובעלי משפחות, הובע חשש ביחס ליכולתם לקחת תפקיד משמעותי בפיקוח על המשיב. גם אמו של המשיב הוצעה כמפקחת מסייעת - ואולם התרשמות שירות המבחן הייתה שהאם מעורבת רגשית במקרה בצורה עמוקה ומשליכה את האחריות כולה על המתלוננת, ומשכך אינה מתאימה לתפקיד. בהינתן כל האמור העריך שירות המבחן, תוך התחשבות בחששה של המתלוננת לחייה, כי לנוכח אישיותו האימפולסיבית של המשיב והרקע

שלו בשימוש בסמים, המשיב יתקשה לשמור על גבולות ולעמוד בסייגי השחרור הנדרשים - ולכן גם חלופה מרוחקת מבחינה גיאוגרפית לא תאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו.

4. ביום 16.2.2017 הורה בית המשפט על עריכת תסקיר נוסף, והפעם לבחינת התאמתו של המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני. בתסקיר מיום 20.2.2017, שלישי במספר, שב שירות המבחן על ממצאיו מן התסקירים הקודמים - תוך שימת דגש על הסיכון הגבוה הנשקף מהמשיב להישנות המעשים שבגינם נעצר ולפריצת גבולות, וכן על כך שהיחסים בין המשיב למתלוננת מאופיינים בעוצמות גבוהות של רגשות, וכך גם בין המשפחות המורחבות של שני הצדדים. אף הודגש כי אם המשיב יפר את תנאי הפיקוח האלקטרוני, "המתלוננת עלולה להיות בסכנה ממשית". עוד נאמר כי מאז התסקירים הקודמים, המשיב הודה והורשע בעבירה שבה הואשם - ועל כן חזקת החפות אינה עומדת עוד לזכותו. סופו של דבר שירות המבחן מצא שלא להמליץ על מעצר בפיקוח אלקטרוני.

בהחלטה מיום 22.2.2017 חזר בית המשפט ועמד על התסקירים השונים שנערכו בעניינו של המשיב ועל החששות שהביע שירות המבחן במסגרתם. בית המשפט הדגיש את החומרה היתרה שגלומה במעשיו של המשיב, ואת העובדה שנשקפת ממנו מסוכנות גבוהה וממשית. עם זאת ציין בית המשפט כי המשיב נעדר עבר פלילי בעבירות אלימות, וכי במהלך שנות נישואיו למתלוננת לא יוחסה לו כל עבירת אלימות ספציפית נוספת כלפיה. עוד נקבע כי מן המשיב לא נשקפת מסוכנות כלפי כלל הציבור כי אם כלפי המתלוננת, ובנסיבות אלה ניתן לשקול את אפשרות מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני בתל אביב, הרחק ממקום מגוריה. בית המשפט קבע כי ארבעה מפקחים שהוצעו ונחקרו בפני בית המשפט (שני מפקחים ראשיים המתגוררים בתל אביב, ושני האחים המתגוררים בקריית שמונה) מעוררים אמון, מודעים לגודל האחריות המוטלת עליהם ולמשמעות התפקיד שהם לוקחים על עצמם, ומסוגלים להציב גבולות למשיב. בית המשפט ציין בהחלטתו כי הוא מודע להמלצת שירות המבחן שלא לשחרר את המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני; ואולם בנסיבות העניין שבהן המעצר מרוחק ממקום מגורי המתלוננת, בצירוף המפקחים האיכותיים והסמכותיים שהוצעו ואלמנט הפיקוח האלקטרוני, סבר בית המשפט כי ניתן לאיין את מסוכנותו של המשיב כלפי המתלוננת די הצורך. עם זאת, בית המשפט הוסיף כי לנוכח חומרת המעשים המיוחסים למשיב, כמו גם המסוכנות הנשקפת ממנו, יש להתנות את הפיקוח האלקטרוני בתנאים מכבידים - והובהר כי כל חריגה מתנאים אלה תביא למעצרו המידי של המשיב מאחורי סורג ובריא.

סופו של דבר, הורה בית המשפט על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני, כמפורט בפתח החלטה זו, ומכאן הערה.

5. העוררת טוענת כי המסוכנות הנשקפת מן המשיב כלפי המתלוננת גבוהה ביותר, ויעידו על כך המעשים שבהם הודה והורשע. הלה לא חדל מלהכות את המתלוננת חרף ניסיונותיהם של אנשים ששהו במקום להניאו מכך, ואף הוסיף לחבול בה באכזריות בעת שנהג ברכבם בפראות. הנזקים הגופניים הקשים שנגרמו למתלוננת, נטען, מלמדים על עוצמתה ואכזריותה של התקיפה. כן טוענת העוררת כי שירות המבחן ביצע עבודה יסודית בטרם מסר את הערכתו, ומפנה לכך שבכל שלושת התסקירים שהוגשו בזה אחר זה, שירות המבחן תוך שהדגיש את מסוכנותו של המשיב נמנע מלהמליץ על שחרורו לחלופת מעצר, אף לא למעצר בפיקוח אלקטרוני. העוררת מוסיפה וטוענת כי אין ליתן במשיב אמון, גם משום שהפר בעבר הוראה של בית המשפט כאשר לא התייצב לריצוי עונש של עבודות לתועלת הציבור שהוטל

עליו בתיק אחר, לאחר שהודה בשימוש בסם; וחודש לאחר הסדר הטיעון באותו תיק, אף נתפס במשאיתו עם כמות סם משמעותית. עוד טוענת העוררת כי חרף התרשמותו של בית המשפט מהמפקחים המוצעים, נותרו שאלות רבות שנוגעות לעניין התאמתם ויכולתם לפקח על המשיב שלא זכו למענה הולם - ובהן העובדה שאחד המפקחים צעיר מהמשיב, ההיכרות ביניהם שטחית ביותר והוא כלל לא מודע לבעיית הסמים שלו; וכן מגורי שניים מן המפקחים בקריית שמונה בעוד שהחלופה המוצעת היא בתל אביב. בהינתן כל האמור, עמדת המדינה היא שאת מסוכנותו של המשיב ניתן לאיין אך ורק באמצעות השמתו במתקן מעצר, ולא ניתן להותיר על כנה את החלופה שעליה הורה בית המשפט.

6. בא-כוח המשיב סומך את ידו על החלטת בית המשפט המחוזי, ומדגיש כי המסוכנות שנשקפת מהמשיב ממוקדת במתלוננת, וכי השיקולים שמנחים את בית המשפט בבואו לבחון אם לשחרר אדם לחלופת מעצר אינם חופפים לאלה שמנחים את שירות המבחן. עוד נטען כי המשיב נתון כבר חודשיים במעצר, ולחלוף הזמן יש בהקשר זה השפעה מרסנת.

7. לאחר שעיינתי בחומר והיטיתי אוזן לטענות הצדדים בדיון שנערך לפניי, באתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל - וזאת בשל המסוכנות הממשית שנשקפת מן המשיב, ומשום שאין ביכולתה של חלופה המעצר, אף לא במעצר בפיקוח אלקטרוני, כדי ליתן לה מענה מספק.

מסוכנותו הגבוהה של המשיב נלמדת ממספר מקורות. בשלושת התסקירים שהוגשו בעניינו, חזר שירות המבחן ועמד על המסוכנות הגבוהה הנשקפת מן המשיב להישנות המעשים שבגינם הורשע ולפריצת גבולות, וכן על המפלט שמוצא המשיב בסמים ועל היותו אדם אימפולסיבי. מסוכנות המשיב נלמדת גם מאופי האישום שבגימו הורשע: המשיב תקף את המתלוננת, גרם לה חבלות קשות בכל חלקי גופה, ולא פינה אותה לטיפול רפואי חרף הפגיעות שהסב לה. יוסף לכך שהעבירה שבה הורשע המשיב על פי הודאתו, עניינה אלימות במשפחה שהמסוכנות הגלומה בה היא סטטוטורית (סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק); וממילא משהורשע חזקת החפות אינה עומדת לו עוד.

אין חולק כי מעצר עד תום ההליכים טומן בחובו פגיעה משמעותית בזכותו של אדם לחירות, ומשום כך שומה על בית המשפט לבחון קיומה של חלופת מעצר שפגיעתה פחותה (בש"פ 507/00 מזרחי נ' מדינת ישראל, נד(1) 385, פסקה 7 (2000)). ואולם, נדרש שחלופת המעצר, גם כאשר מדובר במעצר בפיקוח אלקטרוני, יהיה בה כדי להשיג את תכלית המעצר; עמדתי על כך באחת הפרשות:

"פיקוח אלקטרוני אינו נוסחת פלא שיש בה כשלעצמה משום מענה למי שנשקפת ממנו מסוכנות גבוהה לציבור ולקורבנות העבירה בנסיבות המקרה. הבדיקה אם בכל זאת יש לסטות מהכלל בדבר מעצר מאחורי סורג ובריה לגבי מי שלא ניתן לאיין את מסוכנותו באמצעות שחרורו לחלופת מעצר, תיעשה על רקע מכלול של שיקולים ובראשם מסוכנותו של הנאשם" (בש"פ 5285/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 12 (10.8.2015)).

8. במקרה שלפנינו, שבו רמת המסוכנות הנשקפת מן המשיב כלפי המתלוננת היא ברורה, דעתי היא כי מעצר

בפיקוח אלקטרוני לא די בו כדי לספק למתלוננת את ההגנה הדרושה לה מפניו. כך גם נקבע בתסקירים מאת שירות המבחן, שאמנם אינם חזות הכל ובית המשפט אינו מחויב להמלצות העולות מהם (ראו: בש"פ 3150/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 10 (12.5.2015); בש"פ 3171/13 אדינייב נ' מדינת ישראל (9.5.2013)); ואולם זה מכבר נפסק כי סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן, ובמיוחד מקום שההמלצה השלילית הינה עקבית וחוזרת על עצמה, מחייבת טעמים טובים וכבדי משקל (ראו: בש"פ 5193/13 אבו חאמד נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (29.7.2013); בש"פ 3161/10 מדינת ישראל נ' מהרבנד, פסקה 22 (2.5.2010)).

בית המשפט המחוזי אמש התרשם מן המפקחים וקבע כי המדובר באנשים ראויים. ואולם, רק אחד משני המפקחים העיקריים המתגוררים בתל אביב נמצא סמכותי מספיק כדי להציב למשיב גבולות; וגם לגביו צוין כי עלול להתקשות להתמיד במלאכת הפיקוח. שני המפקחים המסייעים המוצעים מתגוררים כאמור בקריית שמונה וקשה לשוות כיצד יתרמו להידוק הפיקוח על המשיב. בית המשפט המחוזי סבר כי המרחק הגיאוגרפי הוא הגורם העיקרי שמאיינ את המסוכנות. שירות המבחן סבר אחרת, ודומני שאמנם כך. התמונה המצטיירת מן התסקירים היא של אדם אימפולסיבי ובלתי צפוי המונע על ידי דחפים תוקפניים כאשר הוא נתון במצוקה רגשית, ומתקשה בגילוי אמפטיה כלפי אחרים; וכי לא ניתן ליתן בו אמון שישמור על מרחק מהמתלוננת. במצב דברים זה, ולנוכח הקושי שעליו הצביע שירות המבחן בהגנה על המתלוננת במקרה שיפר המשיב את תנאי הפיקוח - דבר ששירות המבחן ראה בו אפשרות ממשית; ובשילוב הקרבה לסיום משפטו של המשיב - שעה שהדיון בטיעונים לעונש קבוע ליום 5.4.2017 - סבורתני כי דין הערר להתקבל, החלטתו של בית המשפט המחוזי מבוטלת, ומשמע שהמשיב ייוותר במעצר מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

ניתנה היום, ט' באדר התשע"ז (7.3.2017).

שׁוֹפֵט